

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. kovo 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvė teikti paslaugas – Darbuotojų komandiravimas – Direktyva 2014/67/ES – 20 straipsnis – Sankcijos – Proporcingumas – Tiesioginis veikimas – Sąjungos teisės viršenybės principas“

Byloje C-205/20

dėl *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija) 2020 m. balandžio 27 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gegužės 8 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

NE

prieš

Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld,

dalyvaujant

Finanzpolizei Team 91,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotojas L. Bay Larsen (pranešėjas), kolegijų pirmininkai A. Prechal, E. Regan, S. Rodin, I. Jarukaitis, N. Jääskinen ir I. Ziemele, teisėjai J.-C. Bonichot, T. von Danwitz, M. Safjan, N. Piçarra, L. S. Rossi, A. Kumin ir N. Wahl,

generalinis advokatas M. Bobek,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos A. Posch, J. Schmoll ir C. Leeb,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vlácil ir J. Pavliš,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos B.-R. Killmann ir L. Malferrari,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 23 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/67/ES dėl Direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje vykdymo užtikrinimo ir kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI reglamentas) (OL L 159, 2014, p. 11) 20 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant NE ir *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Hartbergo-Fiurstenfeldo teritorinė administracinė institucija, Austrija) ginčą dėl baudos, kurią ši institucija skyrė NE už įvairius Austrijos darbo teisės nuostatų pažeidimus.

Teisinis pagrindas

Direktyva 2014/67

- 3 Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, taisykles ir imasi visų būtinų priemonių užtikrinti, kad šios sankcijos būtų įgyvendintos ir vykdomos. Nustatytos sankcijos privalo būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios. Valstybės narės ne vėliau kaip 2016 m. birželio 18 d. <...> praneša apie tas nuostatas Komisijai. Jos nedelsdamos praneša apie bet kokius jų pakeitimus.“

Austrijos teisė

- 4 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Verwaltungsgerichtsverfahrensgesetz* (Administracinių bylų teisenos įstatymas, *BGBI. I, 33/2013*) 52 straipsnio 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. Kiekviename administracinio teismo priimtame sprendime, kuriuo patvirtinamas sprendimas skirti sankciją (*Straferkenntnis*), turi būti nurodyta, kad asmuo, kuriam skirta sankcija, padengtų dalį išlaidų.

2. Administracinio skundo nagrinėjimo procedūroje ta dalis sudaro 20 % skirtos sankcijos, bet ne mažiau nei 10 EUR; jei buvo skirta laisvės atėmimo bausmė, apskaičiuojant išlaidas viena diena laisvės atėmimo prilyginama 100 EUR. <...>“

- 5 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos *Lohn- und Sozialdumping-Bekämpfungsgesetz* (Kovos su darbo užmokesčio ir socialiniu dempingu įstatymas, *BGBL. I, 44/2016*) (toliau – LSD-BG) 26 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Tas, kas veikdamas kaip darbdavys ar įmonė, komandiruoianti darbuotojus pagal 19 straipsnio 1 dalį:

1. nepateikė deklaracijos, įskaitant apie paskesnius duomenų pasikeitimus (deklaracija apie pasikeitimus), pažeisdamas 19 straipsnį, arba to nepadarė laiku ar pateikė neišsamią deklaraciją; arba

<...>

- 3) neturi reikiamų dokumentų, pažeisdamas 21 straipsnio 1 arba 2 dalis, arba jų elektronine forma <...> nepateikia nedelsiant mokesčių administravimo institucijai <...>,

padaro administracinį nusižengimą ir teritorinės administracinės institucijos už kiekvieną atitinkamą darbuotoją yra baudžiamas bauda nuo 1 000 EUR iki 10 000 EUR, o pakartotinio nusižengimo atveju – nuo 2 000 EUR iki 20 000 EUR.“

- 6 LSD-BG 27 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Tas, kas nepateikė reikiamų dokumentų, pažeisdamas 12 straipsnio 1 dalies 3 punktą, padaro administracinį nusižengimą ir teritorinės administracinės institucijos už kiekvieną atitinkamą darbuotoją yra baudžiamas bauda nuo 500 EUR iki 5 000 EUR, o pakartotinio nusižengimo atveju – nuo 1 000 EUR iki 10 000 EUR. <...>“

- 7 LSD-BG 28 straipsnis suformuluotas taip:

„Tas, kas veikdamas kaip:

- 1) darbdavys neturi darbo užmokesčio dokumentų, pažeisdamas 22 straipsnio 1 dalį arba 1a dalį, <...>

<...>

padaro administracinį nusižengimą ir teritorinės administracinės institucijos už kiekvieną atitinkamą darbuotoją yra baudžiamas bauda nuo 1 000 EUR iki 10 000 EUR; pakartotinio nusižengimo atveju – nuo 2 000 EUR iki 20 000 EUR, o jei tokių darbuotojų yra daugiau nei trys, už kiekvieną atitinkamą darbuotoją skiriama bauda nuo 2 000 EUR iki 20 000 EUR, pakartotinio nusižengimo atveju – nuo 4 000 EUR iki 50 000 EUR.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 8 Slovakijoje įsteigta bendrovė *CONVOI s.r.o.* komandiravo darbuotojus į Fiurstenfelde (Austrija) įsteigtą bendrovę *Niedec Global Appliance Austria GmbH*.

- 9 2018 m. sausio 24 d. atlikusi patikrinimą Hartbergo-Fiurstenfeldo teritorinė administracinė institucija 2018 m. birželio 14 d. sprendimu skyrė NE, kaip CONVOI atstovui, 54 000 EUR baudą už LSD-BG numatytų kelių pareigų, susijusių visų pirma su komandiravimo deklaravimu kompetentingai nacionalinei institucijai ir su darbo užmokesčio dokumentų saugojimu, nevykdymą.
- 10 NE apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme – *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija).
- 11 2018 m. spalio 9 d. sprendimu šis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl sankcijų, kaip antai numatytų pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose, atitiktis Sąjungos teisei ir ypač proporcingumo principui.
- 12 2019 m. gruodžio 19 d. Nutartyje *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108) Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvos 2014/67 20 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta, kad, jeigu nevykdomos pareigos darbo teisės srityje, susijusios su darbuotojų deklaravimu ir darbo užmokesčio dokumentų saugojimu, skiriamos baudos:
- kurios negali būti mažesnės nei nustatyto dydžio,
  - kurios dėl kiekvieno atitinkamo darbuotojo taikomos kumulatyviai, o jų maksimali riba nenustatyta,
  - prie kurių pridedama proceso išlaidų dalis, sudaranti 20 % tų baudų dydžio, jeigu skundas, pateiktas dėl sprendimo, kuriuo jos skirtos, atmetamas.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad priėmus šią nutartį nacionalinis teisės aktų leidėjas nepakeitė pagrindinėje byloje nagrinėjamų teisės aktų ir, visų pirma atsižvelgdamas į 2018 m. spalio 4 d. Sprendime *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:810) išdėstytus argumentus, taip pat į tai, kad Austrijos teismai skirtingai taiko Teisingumo Teismo jurisprudenciją šioje srityje, kelia klausimą, ar galima šių teisės aktų netaikyti, o jei taip, tai kiek.
- 14 Visų pirma tas teismas mano, kad remdamasis minėta nutartimi jis galėtų arba neatsižvelgti į tas tų teisės aktų nuostatas, kurios sudaro kliūtis taikyti proporcingas sankcijas, arba visiškai netaikyti šiuose teisės aktuose įtvirtintos sankcijų sistemos.
- 15 Šiomis aplinkybėmis *Landesverwaltungsgericht Steiermark* (Štirijos federalinės žemės administracinis teismas, Austrija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Direktyvos [2014/67] 20 straipsnyje nustatytas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismo [2019 m. gruodžio 19 d. Nutartyje *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108) ir 2019 m. gruodžio 19 d. Nutartyje *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-140/19, C-141/19 ir C-492/19–C-494/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1103)] išaiškintas proporcingumo reikalavimas yra tiesiogiai taikoma direktyvos nuostata?
  2. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas:

Ar aiškinant nacionalinę teisę taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, galima ir reikalaujama, kad, nepriėmus naujų nacionalinės teisės nuostatų, nacionaliniai teismai ir administracinės institucijos nagrinėjamu atveju taikytinas sankcijas reglamentuojančias nacionalinės teisės nuostatas papildytų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo [2019 m. gruodžio 19 d. nutartyje *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108) ir 2019 m. gruodžio 19 d. Nutartyje *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-140/19, C-141/19 ir C-492/19–C-494/19, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1103)] nustatytais proporcingumo kriterijais?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 16 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 2014/67 20 straipsnis tiek, kiek pagal jį reikalaujama, kad jame numatytos sankcijos būtų proporcingos, yra tiesiogiai veikiantis, todėl asmenys gali juo remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę narę, kuri netinkamai perkėlė jį į nacionalinę teisę.
- 17 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją visais atvejais, kai paaiškėja, jog direktyvos nuostatos savo turiniu yra besąlyginės ir pakankamai tikslios, asmenys gali jomis remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę, jei ši per nustatytą terminą neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę arba ją perkėlė netinkamai (2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimo *Max-Planck-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften*, C-684/16, EU:C:2018:874, 63 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 18 Teisingumo Teismas patikslino, kad Sąjungos teisės nuostata yra, pirma, besąlyginė, kai joje nustatomas su jokia sąlyga nesiejamas įpareigojimas, kuri įgyvendinant ar kurio poveikiui atsirasti nereikia priimti jokio kito Sąjungos institucijų ar valstybių narių akto, ir, antra, pakankamai tikslus, kad asmuo galėtų ja remtis, o teismas – taikyti, kai joje įpareigojimas suformuluotas nedviprasmiškai (2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *RTS infra ir Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel*, C-387/19, EU:C:2021:13, 46 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 19 Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nors direktyva valstybėms narėms suteikia tam tikrą diskreciją priimant jos įgyvendinimo tvarką, šios direktyvos nuostata gali būti laikoma besąlygine ir tikslią, jeigu joje valstybėms narėms nedviprasmiškai nustatyta tiksli pareiga pasiekti konkretų rezultatą, kuris nėra susietas su jokia joje įtvirtintos normos taikymo sąlyga (2021 m. sausio 14 d. Sprendimo *RTS infra ir Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel*, C-387/19, EU:C:2021:13, 47 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 20 Nagrinėjamu atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 19 d. Nutartį *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108), mano, kad priimdamas pagrindinėje byloje taikytinus nacionalinės teisės aktus Austrijos teisės aktų leidėjas netinkamai perkėlė Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje įtvirtintą sankcijų proporcingumo reikalavimą.
- 21 Šioje nuostatoje numatyta, kad valstybės narės nustato sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, sistemą, ir patikslinama, kad taip numatytos sankcijos visų pirma turi būti proporcingos.

- 22 Pirmiausia svarbu pažymėti, kad šioje nuostatoje įtvirtintas sankcijų proporcingumo reikalavimas yra besąlyginis.
- 23 Pirma, Direktyvos 2014/67 20 straipsnio tekste šis reikalavimas išdėstytas nenustatant jokių apribojimų.
- 24 Antra, draudimo skirti neproporcingas sankcijas, kuris išplaukia iš šio reikalavimo, taikymui nereikia priimti jokio Sąjungos institucijų akto ir pagal šią nuostatą valstybėms narėms jokių būdu nesuteikiama teisės nustatyti sąlygas ar apriboti šio draudimo taikymo sritį (pagal analogiją žr. 2008 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Impact*, C-268/06, EU:C:2008:223, 62 punktą).
- 25 Tai, kad šios direktyvos 20 straipsnis turi būti perkeltas į nacionalinę teisę, nesudaro pagrindo abejoti šiame straipsnyje nustatyto sankcijų proporcingumo reikalavimo besąlyginiu pobūdžiu.
- 26 Šiuo klausimu taip pat reikia pridurti, kad aiškinimas, pagal kurį dėl būtinybės perkelti direktyvos 20 straipsnyje numatytą sankcijų proporcingumo reikalavimą jis netenka savo besąlyginio pobūdžio, reikštų, kad atitinkamiems asmenims sudaromos kliūtys prireikus remtis draudimu skirti neproporcingas sankcijas, kuris nustatytas šiuo reikalavimu. Būtų nesuderinama su direktyvos privalomuoju pobūdžiu, kuris jai pripažįstamas pagal SESV 288 straipsnį, jei iš principo būtų atmetama atitinkamų asmenų galimybė remtis tokiu draudimu (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Craeynest ir kt.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 27 Antra, dėl klausimo, ar Direktyvos 2014/67 20 straipsnis yra pakankamai tikslus, kiek jame nustatytas sankcijų proporcingumo reikalavimas, reikia konstatuoti, kad, nors šia nuostata valstybėms narėms paliekama tam tikra diskrecija nustatyti sankcijų, taikytinų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, sistemą, šią diskreciją riboja minėtoje nuostatoje nustatytas bendras ir nedviprasmiškai suformuluotas draudimas numatyti neproporcingas sankcijas.
- 28 Taigi tokį sankcijų proporcingumo reikalavimą valstybės narės bet kuriuo atveju turi įgyvendinti pagal šios direktyvos 20 straipsnį, o tai, kad jos šiuo atžvilgiu turi diskreciją, savaime neužkerta kelio teisminei kontrolei, kuria siekiama patikrinti, ar perkeldama šią nuostatą į nacionalinę teisę atitinkama valstybė narė neperžengė nustatytų šios diskrecijos ribų (pagal analogiją žr. 1996 m. spalio 24 d. Sprendimo *Kraaijeveld ir kt.*, C-72/95, EU:C:1996:404, 59 punktą ir 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Craeynest ir kt.*, C-723/17, EU:C:2019:533, 45 punktą).
- 29 Iš šių aplinkybių matyti, kad, priešingai, nei buvo nuspręsta 2018 m. spalio 4 d. Sprendimo *Link Logistik N&N* (C-384/17, EU:C:2018:810) 56 punkte, minėtos direktyvos 20 straipsnyje nustatytas sankcijų proporcingumo reikalavimas yra besąlyginis ir pakankamai tikslus, kad asmuo galėtų juo remtis, o nacionaliniai teismai ir administracinės institucijos – jį taikyti.
- 30 Kai valstybė narė viršija savo diskreciją priimdama nacionalinės teisės aktus, numatančius neproporcingas sankcijas už nacionalinių nuostatų, priimtų pagal Direktyvą 2014/67, pažeidimą, atitinkamas asmuo turi turėti galimybę dėl tokių teisės aktų tiesiogiai remtis šios direktyvos 20 straipsnyje įtvirtintu sankcijų proporcingumo reikalavimu (pagal analogiją žr. 2007 m. birželio 28 d. Sprendimo *JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust ir The Association of Investment Trust Companies*, C-363/05, EU:C:2007:391, 61 punktą ir 2013 m. lapkričio 28 d. Sprendimo *MDDP*, C-319/12, EU:C:2013:778, 51 punktą).

- 31 Primintina, kad proporcingumo principo, kuris yra bendrasis Sąjungos teisės principas, paisymas yra privalomas valstybėms narėms, kai jos įgyvendina šią teisę, net jeigu Sąjungos teisės aktai taikytinų sankcijų srityje nėra suderinti (šiuo klausimu žr. 2017 m. balandžio 26 d. Sprendimo *Farkas*, C-564/15, EU:C:2017:302, 59 punktą ir 2022 m. sausio 27 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija (Pareiga pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-788/19, EU:C:2022:55, 48 punktą). Jei įgyvendindamos šias nuostatas valstybės narės nustato baudžiamojo pobūdžio sankcijas, jos turi paisyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 49 straipsnio 3 dalies, pagal kurią baudmės griežtumas turi atitikti padarytą nusikalstamą veiką. Taigi šis proporcingumo principas, kurį Direktyvos 2014/67 20 straipsnis tik primena, yra privalomojo pobūdžio.
- 32 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2014/67 20 straipsnis tiek, kiek pagal jį reikalaujama, kad jame numatytos sankcijos būtų proporcingos, yra tiesiogiai veikiantis, todėl asmenys gali juo remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę narę, kuri netinkamai perkėlė jį į nacionalinę teisę.

Dėl antrojo klausimo

- 33 Pirmiausia reikia pažymėti, kad nors į antrąjį klausimą reikėtų atsakyti tik jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad antruoju klausimu nacionalinis teismas apskritai siekia sužinoti, ar, jeigu pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės aktų negali išaiškinti taip, kad jie atitiktų Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje numatytą sankcijų proporcingumo reikalavimą, jis privalo visiškai netaikyti šių teisės aktų, ar gali papildyti juos taip, kad būtų skirtos proporcingos sankcijos.
- 34 Taigi pripažintina, kad antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nacionalinės valdžios institucijos įpareigojamos visiškai netaikyti nacionalinės teisės aktų, kurie prieštarauja Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje numatytam sankcijų proporcingumo reikalavimui, ar jis reiškia, kad tos institucijos turi netaikyti tokių teisės aktų tik tiek, kiek tai būtina siekiant skirti proporcingas sankcijas.
- 35 Šiuo klausimu primintina, kad, siekiant užtikrinti visų Sąjungos teisės nuostatų veiksmingumą, pagal viršenybės principą reikalaujama, be kita ko, kad nacionaliniai teismai savo vidaus teisę aiškintų kiek įmanoma taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę (2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 57 punktą).
- 36 Vis dėlto Sąjungos teisę atitinkančio nacionalinės teisės aiškinimo pareigai taikomi tam tikri apribojimai ir ji, be kita ko, negali būti pagrindas nacionalinę teisę aiškinti *contra legem* (2021 m. spalio 6 d. Sprendimo *Sumal*, C-882/19, EU:C:2021:800, 72 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Taip pat reikėtų priminti, kad jei nacionalinis teismas, pagal Sąjungos viršenybės principą įpareigotas taikyti Sąjungos teisės nuostatas pagal jam suteiktą jurisdikciją, negali išaiškinti nacionalinės teisės aktų taip, kad jie atitiktų Sąjungos teisės reikalavimus, jam tenka pareiga užtikrinti visišką šios teisės reikalavimų veiksmingumą nagrinėjamam ginčui, prireikus savo iniciatyva netaikant jokių, net ir vėliau priimtų, tiesioginio veikimo Sąjungos teisės nuostatai prieštaraujančių nacionalinės teisės aktų ar jurisprudencijos, ir jis neprivalo prašyti, kad šie nacionalinės teisės aktai ar jurisprudencija, būtų panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis, arba laukti, kol tai bus padaryta (šiuo klausimu žr. 2019 m. birželio

24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 58 ir 61 punktus ir 2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Euro Box Promotion ir kt.*, C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 ir C-840/19, EU:C:2021:1034, 252 punktą).

- 38 Kaip matyti iš pirmojo klausimo analizės, Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje nustatytas sankcijų proporcingumo reikalavimas atitinka tiesioginio veikimo sąlygas.
- 39 Taigi, kai asmuo nacionaliniame teisme remiasi šiuo reikalavimu prieš valstybę narę, kuri netinkamai perkėlė jį į nacionalinę teisę, šis teismas turi užtikrinti visišką jo veiksmingumą, ir, jei negali išaiškinti nacionalinės teisės aktų taip, kad jie atitiktų šį reikalavimą, savo iniciatyva netaikyti nacionalinių nuostatų, kurios atrodo nesuderinamos su minėtu reikalavimu.
- 40 Nagrinėjamu atveju iš 2019 m. gruodžio 19 d. Nutarties *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108) 32–41 punktų matyti, kad nors nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, yra tinkami siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti, jie viršija tai, kas būtina šiems tikslams pasiekti, dėl įvairių jiems būdingų ypatybių, visų pirma dėl neribotos baudų, kurios negali būti mažesnės už iš anksto nustatytą sumą, kumuliacijos.
- 41 Vis dėlto svarbu priminti, kad, atskirai paėmus, tokios ypatybės nebūtinai pažeidžia šį reikalavimą. Taigi minėtos nutarties 35 punkte Teisingumo Teismas nutarė, kad teisės aktai, numatantys pinigines baudas, kurių dydį lemia darbuotojų, dėl kurių nebuvo įvykdytos tam tikros darbo teisės srityje nustatytos pareigos, skaičius, savaime neatrodo neproporcingi.
- 42 Taigi, siekiant užtikrinti visišką Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje nustatyto sankcijų proporcingumo reikalavimo veiksmingumą, nacionalinis teismas, nagrinėjantis skundą dėl sankcijos, skirtos remiantis nacionaline sankcijų sistema, kuri taikoma pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalinės teisės nuostatas, privalo netaikyti tų nacionalinės teisės aktų nuostatų, kurios lemia neproporcingas sankcijas, kad būtų užtikrintas proporcingų, o kartu veiksmingų ir atgrasančių sankcijų skyrimas.
- 43 Kaip priminta šio sprendimo 40 punkte, nors Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikra LSD-BG numatyta baudų dydžio nustatymo tvarka neatitinka Direktyvos 2014/67 20 straipsnio, jis neginčijo toje nuostatoje įtvirtinto principo, kad už nacionalinės teisės nuostatų, priimtų pagal šią direktyvą, pažeidimus turi būti baudžiama, 2019 m. gruodžio 19 d. Nutarties *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (C-645/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2019:1108) 32 punkte nurodęs, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos buvo tinkamos minėta direktyva siekiamiems tikslams įgyvendinti.
- 44 Taigi tokiu atveju, siekiant užtikrinti visišką tos direktyvos 20 straipsnyje nustatyto sankcijų proporcingumo reikalavimo įgyvendinimą, pakanka netaikyti nacionalinės teisės nuostatų tik tiek, kiek jos sudaro kliūčių skirti proporcingas sankcijas, siekiant užtikrinti, kad atitinkamam asmeniui skirtos sankcijos atitiktų šį reikalavimą.
- 45 Atsižvelgiant į Čekijos ir Lenkijos vyriausybių išreikštą susirūpinimą, taip pat svarbu pažymėti, kad tokio aiškinimo nepaneigia teisinio saugumo, *nullum crimen, nulla poena sine lege* ir vienodo požiūrio principai.

- 46 Pirma, dėl teisinio saugumo principo pažymėtina, kad pagal jį, be kita ko, reikalaujama, kad teisės aktas būtų aiškus ir tikslus tam, kad asmenys galėtų aiškiai žinoti savo teises ir pareigas ir elgtis atitinkamai (2017 m. kovo 28 d. Sprendimo *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 161 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 47 *Nullum crimen, nulla poena sine lege* principas, kuris įtvirtintas Chartijos 49 straipsnio 1 dalyje ir kuris pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją yra konkreti bendrojo teisinio saugumo principo išraiška, visų pirma reiškia, kad įstatyme turi būti aiškiai apibrėžtos nusikalstamos veikos ir bausmės už jas (šiuo klausimu žr. 2017 m. kovo 28 d. Sprendimo *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, 162 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 48 Be to, nors pagal baudžiamojo įstatymo negaliojimo atgal principą, kuris neatsiejamas nuo *nullum crimen, nulla poena sine lege* principo, draudžiama, be kita ko, kad nagrinėdamas baudžiamąją bylą teismas sugriežtintų baudžiamąją atsakomybę asmenims, kuriems tokia byla iškelta (šiuo klausimu žr. 2017 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *M. A. S. ir M. B.*, C-42/17, EU:C:2017:936, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), pagal jį nedraudžiama taikyti švelnesnių bausmių.
- 49 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinėje byloje aptariama nacionalinė sankcijų sistema darbo teisės srityje apibrėžia pažeidimus, susijusius su pareigų dėl darbuotojų deklaravimo ir dėl darbo užmokesčio dokumentų saugojimo, nevykdymu, ir numato sankcijas už šiuos pažeidimus.
- 50 Tokiomis aplinkybėmis, siekis paisyti Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje nustatyto proporcingumo reikalavimo tik paskatina šį teismą sušvelninti galimas skirti sankcijas.
- 51 Tai, kad tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, paskirta sankcija bus švelnesnė už numatytąją taikytinuose nacionalinės teisės aktuose dėl to, kad remiantis šiuo reikalavimu dalis šių teisės aktų nuostatų nebus taikomos, negali būti laikoma teisinio saugumo, *nullum crimen, nulla poena sine lege* ir baudžiamojo įstatymo negaliojimo atgal principų pažeidimu.
- 52 Bet kuriuo atveju, nors siekdama užtikrinti, kad būtų paisoma sankcijų, taikomų už nacionalinės teisės nuostatų, priimtų pagal Direktyvą 2014/67, pažeidimus, proporcingumo reikalavimo, nacionalinė institucija, skirdama tokią sankciją, gali būti priversta neatsižvelgti į tam tikras su šiomis sankcijomis susijusias nacionalinės teisės aktų nuostatas, vis dėlto taip priimta sankcija bus paskirta pagal šiuos teisės aktus.
- 53 Taigi, net darant prielaidą, jog dėl to, kad nacionalinė institucija turi netaikyti tam tikrų minėtų nacionalinės teisės aktų nuostatų, gali kilti tam tikro neaiškumo dėl šiems pažeidimams taikytinų teisės normų, tai nepažeidžia teisinio saugumo ir *nullum crimen, nulla poena sine lege* principų.
- 54 Antra, kaip matyti iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos, Chartijos 20 straipsnyje numatyta lygybė prieš įstatymą yra bendrasis Sąjungos teisės principas, pagal kurį reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, nebent toks vertinimas būtų objektyviai pateisinamas (2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Belgijos valstybė (Teisė gyventi šalyje smurto šeimoje atveju)*, C-930/19, EU:C:2021:657, 57 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 55 Situacijų panašumo reikalavimas, taikomas siekiant nustatyti, ar buvo pažeistas vienodo požiūrio principas, turi būti vertinamas atsižvelgiant į visas šias situacijas apibūdinančias aplinkybes (2021 m. rugsėjo 2 d. Sprendimo *Belgijos valstybė (Teisė gyventi šalyje smurto šeimoje atveju)*, C-930/19, EU:C:2021:657, 58 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 56 Kadangi Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje nustatytas proporcingumo reikalavimas reiškia sankcijų apribojimą, kurio turi laikytis visos nacionalinės institucijos, atsakingos už šio reikalavimo taikymą, kai įgyvendina savo įgaliojimus, ir kartu pagal jį šioms institucijoms leidžiama skirti skirtingas sankcijas atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, remiantis taikytiniais nacionalinės teisės aktais, toks reikalavimas negali būti laikomas pažeidžiančiu vienodo požiūrio principą.
- 57 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti, kad Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nacionalinės valdžios institucijos įpareigojamos netaikyti nacionalinės teisės aktų, kurių tam tikros nuostatos prieštarauja Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje numatytam sankcijų proporcingumo reikalavimui, tik tiek, kiek tai būtina siekiant skirti proporcingas sankcijas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 58 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/67/ES dėl Direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje vykdymo užtikrinimo ir kuria iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 dėl administracinio bendradarbiavimo per Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI reglamentas) 20 straipsnis tiek, kiek pagal jį reikalaujama, kad jame numatytos sankcijos būtų proporcingos, yra tiesiogiai veikiantis, todėl asmenys gali juo remtis nacionaliniuose teismuose prieš valstybę narę, kuri netinkamai perkėlė jį į nacionalinę teisę.**
- 2. Sąjungos teisės viršenybės principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nacionalinės valdžios institucijos įpareigojamos netaikyti nacionalinės teisės aktų, kurių tam tikros nuostatos prieštarauja Direktyvos 2014/67 20 straipsnyje numatytam sankcijų proporcingumo reikalavimui, tik tiek, kiek tai būtina siekiant skirti proporcingas sankcijas.**

Parašai.